

Tijdschrift

VAN HET EUROPEES GENOOTSCHAP
VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE

VOL. XIX (februari 1969) N° 2

Tijdschrift : MOORS E., Oude Antwerpsebaan, 161, MECHELEN

Bijdrage : Beschermend lid : minimum 200 fr. te storten aan
Lid : 150 fr.

LE MAIRE, P., 53 de Broquevillelaan, Brussel 15 of
op P.C.R. 8460.38 van het genootschap te Brussel of
via de Afdelingen

Nederlandse leden : briefwisseling aan MOORS, E.,
Oude Antwerpsebaan, 161, MECHELEN

KAROLINGISCHE MUNTEN GESLAGEN IN ONZE GEWESTEN

Ons geacht medelid, de hr. W. Van Rompuy uit Mechelen vertelde mij onlangs dat hij in het bezit was gekomen van een Karolingse denier, die gevonden werd te Mechelen op 9 meter van de Dyleboord tijdens werken die daar werden uitgevoerd. Deze munt stak in een geelbruine aardkluit en was totaal aangetast. De hr. Van Rompuy heeft ze zo goed mogelijk gereinigd, zodat er toch nog iets op te zien valt, nl. aan de voorzijde de beeldenaar van Karel de Grote naar rechts met een kroon en aan de keerzijde het gekende Karolusmonogram (in kruisvorm). Aangezien er van de tekst niets meer terecht kwam na het reinigen is de muntplaats niet vast te stellen. Zeker is wel dat het hier om een zeldzame munt gaat, aangezien er slechts enkele munten met beeldenaar werden gemaakt.

Zeker is deze vondst interessant als men weet dat op 1 Km. daarvan te Muizen eveneens een vindplaats was in 1906 en 1952 van Karolingse munten.

Het heeft ons beiden geïntrigeerd en ik heb me dan ook prompt aan mijn werktafel gezet met het nodige naslagwerk in mijn bereik

om eens op te zoeken waar zoal in onze gewesten Karolingse munten werden geslagen.

Vooreerst wil ik een kort overzicht geven van de evolutie dezer munten. De dynastie begint onder Pepijn de 1^e in 752 en loopt tot in het begin van de 11^e eeuw, alhoewel de Capetingers onder Huges Capet in 987 reeds hun nieuwe dynastie hadden ingezet. De eerste Karolingse munten waren van goud en de overgang naar zilver is slechts gelijdelijk gekomen. De eerste muntjes werden, zoals onder de Merovingers, « saigas » genoemd en wijzigden zich stilaan in de zo gekende « deniers », waarvan de Karolingse dynastie er zo vele geslagen heeft in een ontelbaar aantal muntplaatsen, in wat het huidige Frankrijk is, maar ook in Rome, in Aken, Bonn en Keulen en niet minder aanzienlijk in onze gewesten.

De zeldzaamheid van deze, van oorsprong Duitse, munten is wel wonderlijk, als men weet dat de oude Germanen het zilver boven het goud verkozen als munt. Het gewicht van de deniers varieerde van ca. 1.4 gram onder Pepijn de Korte tot iets meer dan 2 gram onder Karel de Grote en zijn opvolgers.

Nevens de koninklijke munten (bv. Carolus Rex) werden in verscheidene bisschoppelijke steden munten geslagen door de geestelijkheid, dit laatste vooral onder Lodewijk de Vrome. Deze droegen dan als titel « XPRISTIANA. RELIGIO ». Ze droegen de naam van Lodewijk de Vrome, ook nog na diens dood. In het begin mochten de Heren, Prelaten en Kloosters die munt sloegen een winst nemen van 1 op 22 en later van 1 op 20. Ook de baronale munten droegen de naam van de koning tot onder Eudes (887-898) onder wiens bestuur de koninklijke titel verviel.

Een volledige studie maken over deze munten zou de beperkte ruimte van dit blad te na komen. We gaan ons dus beperken tot wat de titel van dit artikel belooft, nl. in welke onzer steden werden Karolingse munten geslagen, en door wie?

Bronopgave :

1. Mededelingen van de hr. W. Van Rompuy uit Mechelen.
2. J. Adrien BLANCHET, *Nouveau manuel de Numismatique du Moyen Age et Moderne*, Tome I, Paris 1890 en bijhorend atlas.

KAREL DE GROTE : DENIER VOOR DOORNIK
Vz/ CAROLUS Kz/ TOR/NA/CO

Pepijn I, de Korte (752-68) :

Maastricht (Triect, Trietto, Triettense-Moi, In. Vivo. Triecto
Trigetins Mon.)

Karel de Grote (768-814) :

Dinant (Diotnant, En. Vico. Deonit)

Luik (Lavaca, Leodico)

Maastricht (zie hoger)

Karel de Kale (875-77) (als keizer) :

Brugge (als koning van Lotharingen) Brvccia, Brvggas Mon.)

Cassel (Casei, Chtas, Casti, Ciitas, Cassello. Moa)

Kortrijk (Curtriaco)

Dinant (zie hoger)

Gent (Gandavum) voor Lotharingen

Gembloers (?) (Gencliavo. Por.)

Hoei (Hogisse. Moneta)

Maastricht (zie hoger)

Namen (N Vico. Namvco) voor Lotharingen

Tongeren (?) (Tvnieras. Civitas) voor Lotharingen

Doornik (Tornaco, Torndn. Port., Tornetemsi)

Lodewijk II, de stamelaar (koning van Aquitanië (867-77) en van Frankrijk (877-78) :

Hoei (zie hoger)

Maastricht (zie hoger)

Lodewijk III (879-82) :

Visé (Viosayvm, In. Vico. Viosato, In. Vico. Vioto)

Karel de Dikke (884-87) (Koning van Allemanië en Lotharingen) :

Dinant (zie hoger)

Gent (zie hoger)

als keizer :

Maastricht (zie hoger)

Mons (Bergen) (Castra. Locimo)

Doornik (zie hoger)

Karel de Domme (898-929) :

Brugge (zie hoger)

Dinant (zie hoger)

Hoei (zie hoger)

Doornik (?) (zie hoger)

Lodewijk IV (936-54) :

Hoei (zie hoger)

Lothar (840-55) (keizer van vreemde oorsprong) :

Hoei (zie hoger)

Lodewijk het Kind (899-912) (Vreemde keizer van Karolingse oorsprong) :

Namen (zie hoger)

Dinant (zie hoger)

Hoei (zie hoger)

Zoals men zien kan waren onze gewesten reeds toen van groot numismatisch belang. Moge deze korte verhandeling bijdragen tot meerdere kennis der numismatiek van ons land en in het bijzonder voor deze verzamelaars die België wensen te verzamelen van de vroegste tijden tot op heden.

R. TIMMERMANS

NUMISMATISCH PLAN VAN DE VOEDSEL- EN LANDBOUWORGANISATIE

(Food and Agriculture Organisation)

In een mededeling van 18 november 1968 door de FAO aan alle regeringen, werd de nadruk gelegd op een nieuw en veelbelovend middel om de openbare mening te prikkelen ten opzichte van de ontwikkeling der voeding en de landbouw in de gehele wereld.

Het zou erin bestaan van op de nationale munten, die in de toekomst zouden geslagen worden, motieven aan te brengen die op voornoemd onderwerp geïnspireerd zijn. Tijdens het laatste jaar hebben meer dan 20 regeringen reeds besloten dergelijke munten uit te geven en 60 andere zijn met de studie van het voorstel bezig.

Opvoedende oogmerken

Om de problemen van honger en onder-ontwikkeling op te lossen dient een internationale samenwerking tot stand gebracht, die gedurende verscheidene decennia zal dienen uitgeoefend te worden. Omwille van de ongemene omvang dezer taak moeten nieuwe en duurzame middelen gevonden worden om het publiek voor te lichten, niet enkel de goeie klassen uit de industriële landen maar inzonderheid de rurale bevolking van zulke landen die op weg naar de ontwikkeling zijn. Welnu, de geldstukken hebben hierbij een opmerkelijke opvoedende waarde.

Men zegt vaak dat een boer eerst leert tellen, vooraleer hij het lezen of het schrijven aanleert. Het gelukt hem zeer snel geld te tellen. Van de onvermijdelijke omgang met deze geldstukken maakte men reeds vroeger gebruik om ze van een opvoedend inschrift te voorzien. Talrijk zijn de inschriften op munten die, te beginnen met de stukken van het antieke Rome die, de wet op de graangewassen indachtig, dienden om een idee voort te planten die betrekking had op de voeding en de landbouw.

De FAO zou graag deze gewoonte in ere hersteld zien, niet alleen wegens het nieuwe belang die de ontwikkeling van de voeding en de landbouw in de wereld bekleden, maar ook omdat muntstukken een opvoedend middel blijven die het eerst en het veelvuldigst door

talrijke landelijke bevolkingen gebruikt worden. Hierdoor, als gevolg van het onafhankelijk worden van talrijke landen gedurende de laatste 20 jaar, merkt men reeds op de bankbiljetten een gelukkige kentering in de motieven. Dikwijls tonen zij afbeeldingen van landbouwproducten, taferelen van moderne landbouwkunde, enz... Welnu zulks zouden we ook wensen voor wat de muntstukken betreft en om deze reden stellen we hierna een keuze van motieven voor. In de landen die economisch verder gevorderd zijn kunnen de muntstukken, op het stuk van de voedingsontwikkeling in de wereld, eveneens dienen tot opvoedende aktie.

Door het feit dat het een betaalmiddel is zal een geldstuk, dat van een aangepast motief voorzien is, het meest konkrete middel zijn waarover men beschikt, om de aandacht van de meer gefortuineerde volkeren te vestigen op de steeds groter wordende financiële opofferingen die in de komende decennia zullen dienen opgebracht, om de minder-begoeden in staat te stellen hun levenspeil op te voeren. In alle landen bezitten de munten deze eigenaardigheid dat ze het meest gewone en het duurzaamste opvoedende middel zijn dat er bestaat: het meest gewone omdat ze quasi universeel verhandeld worden en het duurzaamste omdat, in tegenstelling met de postzegels, de stukken dienen en blijven dienen en in vergelijking met bankbiljetten blijven ze niet slechts enkele maanden maar tientallen jaren in omloop. Alzo lenen ze zich bij uitstek tot het overdragen van boodschappen die betrekking hebben op de ontwikkeling van de voeding en de landbouw in de wereld, tegelijkertijd omdat ze zeer dikwijls door de drang van de omstandigheden andere opvoedende middelen voorafgaan en omdat ze gewoonlijk tenminste een generatie lang stand houden, wat ongeveer overeenkomst met de periode die nodig zal zijn om het wereldprobleem van de voeding op te lossen. Met betrekking hierop, zal de stoot in het bijzonder op de kinderen neerkomen want, waar de volwassenen meestal omgaan met bankbiljetten en wissels, zijn de geldstukken meer waard voor de jongeren die ze aandachtiger bekijken en waarbij zij meer in aanzien zijn. Door de regeringen te verzoeken munten uit te geven die door de FAO geïnspireerd zijn, denken we voornamelijk aan het belang dat er dient gehecht te worden om de nieuw opkomende generatie de verantwoordelijkheden doen in te zien die passen bij de oplossing van het gewichtigste probleem van de moderne tijden.

De twee voornaamste typen van geldstukken, t.t.z. de gewone in omloop zijnde- en de herdenkingsmunten kunnen beiden, zij het langs verschillende wegen maar niettemin even doeltreffend, helpen het opvoedende doel van het FAO-plan te bereiken.

De eersten bezitten het voordeel van langer in omloop te blijven en oefenen een diepere invloed uit gedurende een ganse generatie. In dit geval hebben zelfs stukken van luttele waarde een zeker nut

omdat ze voortdurend dienen als wisselgeld en vooral tot het aankopen van de meest noodzakelijke produkten o.a. van brood en melk, zelfs in de geïndustrialiseerde landen.

Wat de herdenkingsmunten betreft, hierover wordt een grote publiciteit gemaakt bij de uitgifte vanaf het ogenblik der viering van de gebeurtenis die ze herdenken en talrijke personen uit het voorname publiek spannen zich terdege in om minstens één exemplaar ervan te bemachtigen. Wegens hun afmeting en doorgaans om het speciale motief dat erop afgebeeld is, worden ze verder niet meer in de omloop aangetroffen en blijven als aandenken bewaard, soms gebruikt als decoratief kleinood of gewoonweg door partikulieren opgepot.

Ontvangsten

Indien de belangrijkste industrielanden mede werken aan het door de FAO opgezette plan, dan zullen aanzienlijke ontvangsten bereikt worden. Inderdaad, zoals reeds gezegd, bestaat er geen concreter middel dan de rijke landen te herinneren aan hun financiële verantwoordelijkheden ten overstaan van de ontwikkelingslanden. De door de FAO geïnspireerde munten kunnen het op korte termijn mogelijk maken tientallen miljoen dollar bijeen te brengen ten bate van de nationale en internationale ontwikkeling, minstens onder een van de volgende vormen.

Muntrecht

De dag van vandaag vertegenwoordigt en de prijs van het metaal en deze voor de aanmaak der stukken, zelden meer dan de helft van zijn eigenlijke waarde. In sommige gevallen is de aanmaakkprijs slechts het tiende gedeelte ervan zodat de stukken die door het publiek als aandenken gespaard worden, in het geval van herdenkingsmunten, de nationale schatkist in enkele maanden met een niet onaanzienlijk bedrag verrijken. Welnu, voor wat de munten betreft die door de FAO geïnspireerd zijn, zouden we graag de opbrengst hiervan willen gebruikt zien voor ontwikkelingsdoelmerken. Een bepaalde regering heeft reeds een nieuw wetsvoorstel in voorbereiding dat op deze wijze voorziet in een krediettoewijzing van vier miljoen dollars.

Verkoop aan een hogere prijs dan de betaalwaarde

Talrijke landen verkopen bepaalde munten aan het dubbele van de normale betaalwaarde, soms nog wel aan meer en voornamelijk wanneer het bijzondere herdenkingsmunten betreft, munten in kostelijk metaal of reeksen van gewone omgangsmunten in gepolijste proefslag, F.D.C. of piedfort. Dit zijn voorwaar een aantal middelen om bedragen te verzamelen ten bate van het FAO-plan voor de ontwikkeling van de voeding en de landbouw.

Muntstukken als giften

Einde 1967 deed de FAO het aanbod, hoofdzakelijk bij wijze van dienstverlening, muntenreeksen samen te stellen die, in mooie verpakking, als aandenken zouden verkocht worden aan zijn functionarissen en aan zijn nieuwe korrespondenten in de centrale banken en de openbare schatkist. Van dit soort munten zijn reeds duizend reeksen aangemaakt en, daar hun aanvraag overeenstemde met het aanbod der giften uitgaande van de regeringen, gaat de FAO zich inspannen om deze muntenreeksen ter beschikking te stellen van een ruimer publiek. Wij nodigen alzo de regeringen uit om de FAO tot 20.000 exemplaren te bezorgen van de nieuwe stukken die zij zouden aanmunten, liefst in FDC staat (veeleer dan in proefslag of gepolijste stempel) in achtereenvolgende loten van 5000 stuks, volgens aanvraag. Principieel zullen de geschonken munten slechts verkocht worden, verpakt in internationale albums en aldus zich voegen bij de nationale numismatische verkopen. Alle onverkochte exemplaren zullen teruggezonden worden aan de schenkende landen.

De ontwikkelingslanden die hun munten in Europa laten slaan, zouden aan de uitvoerende Munt onderrichtingen moeten geven om de stukken, ofwel rechtstreeks ofwel door bemiddeling van hun gezantschap in Rome, aan de FAO te laten geworden. Wij zouden de regeringen dankbaar weten zo deze de munten, onmiddellijk na het slaan, zouden willen verzenden. Het is wel verstaan dat de FAO deze munten niet openbaar zal verdelen vooraleer ze in het betrokken land zullen uitgegeven zijn. Indien deze giften voor bepaalde landen een bijkomende zware last zou vertegenwoordigen, b.v. in het geval van zilveren munten, dan zou de FAO bereid zijn de kostprijs van het zilver terug te betalen na verkoop van de aangeboden stukken. Vermelden wij terloops dat bij het filatelistische uitgifteplan van 1963, meer dan honderd landen de FAO-postzegels als gift aangeboden hebben.

Dank zij de ontvangsten voortkomende van de verkoop der geschonken munten alsmede van andere internationale kredieten die kunnen bekomen worden in het kader van het numismatisch plan, hoopt de FAO regionale projekten van landbouwkrediet te financieren en alzo de rol erkent die de centrale banken spelen bij de uitvoering van het plan. Deze ontvangsten zouden eveneens kunnen dienen tot financiering van een activiteit als deze van de seminarie van radiouitzendingen voor het platteland dat ingericht werd met behulp van de ontvangsten van het filatelistisch plan van 1963, waarbij de ministers van posteries en telekommunikaties een eerste planrol speelden.

Motieven en inschriften

Tijdens het verlopen jaar deelde de FAO aan de regeringen een tiental bladen uit, bedrukt met afbeeldingen van medailles geslagen

in België, Denemarken, Frankrijk, Italië, Noorwegen, Spanje, de Verenigde Staten van Amerika en Zwitserland. Verder 16 bladzijden met afbeeldingen van moderne munten uit 80 landen, voorzien van motieven die allen betrekking hebben op de voeding en de landbouw. Opdat de door de FAO geïnspireerde stukken zo aantrekkelijk mogelijke motieven zou voorstellen, zullen we in 1968 nieuwe platen publiceren, dewelke voornamelijk de stukken zullen voorstellen, die door de FAO zelf geïnspireerd zijn en dit in de mate waarop de modellen ons zullen toekomen. Meestal zullen de motieven voldoen om de boodschap van de FAO over te brengen, maar ieder maal als het kan zal het verkieslijk zijn er een inschrift aan toe te voegen, zij het op de afsnee of op de rand met hof inschrift of randschrift in reliëf. Dat zal aan de boodschap veeleer het karakter verlenen van een aansporing dan van een eenvoudige oproep en zal daadwerkelijk een aansporing zijn ten bate van de landbouw- en de economische ontwikkeling in de wereld, zoals vroeger de inschriften dienden om morele en vaderlandse ideeën voort te planten.

De stukken geïnspireerd door de FAO, zouden dus van volgende inschriften kunnen voorzien worden :

Eten is een recht!
De hongerigen spijzen!
Brood voor allen
Verhogen we de voedselproduktie.
Voor de voeding en de landbouw.
Vechten tegen de honger.
Ontwikkeling van de wereldse voeding.
Samenwerking voor de ontwikkeling.
Fiat Panis (devies van de FAO)
FAO

of andere inschriften, geïnspireerd op de hiernavolgende gebeurtenissen.

Geschiede data voor de uitgiffen

Het numismatisch plan van de FAO loopt over een periode van drie jaar, te beginnen met het jaar der rechten van de mens in 1968 om te eindigen op de dag van de stichtingsverjaardag van de FAO, in 1970.

De belangrijkste gebeurtenissen, op internationaal gebied, die het meest in aanmerking komen om nieuwe munten uit te geven, zijn dus de volgende :

- De gewestelijke bijeenkomsten van de FAO in 1968 en 1970.
- De vijftiende zitting van de FAO conferentie in november 1969.
- De twintigste verjaardag van de « Rechten van de mens » op 10 december 1968.

— Het tweede wereldcongres voor de voeding en de verjaardagen van de FAO, t.t.z. op 18 oktober 1968, 1969 en 1970.

Daarenboven kunnen data van nationale gebeurtenissen gekozen worden voor deze uitgiffen van 1968 en 1970, of het nu gaat om data die in ieder geval moeten herdacht worden of om data waarmee men de uitgiffen van munten kan laten samenvallen. Het kan hier belangrijke nationale gebeurtenissen betreffen die vooral de landbouw interesseren b.v. de invoering van de landbouwhervorming, zoals die het geval was voor een Boliviaans muntstuk van 1952; de uitvoering van een belangrijk bevoelingsproject zoals bij de munten van de Verenigde Arabische Republiek in 1960 en 1964; het beëindigen van een andere essentiële fase van een groot FAO/UNO project; een grote jaarbeurs betrekking hebbende op de landbouw of op de ontwikkeling, zoals dit het geval was met een ander stuk van de V.A.R. in 1958; een campagne voor het introduceren van een nieuwe cultuur of de ontwikkeling van een reeds bestaande, zoals bij de Japanse munten van 1949 en 1959 die toegewijd waren aan de rijst; of tenslotte aan de viering van een nationale landbouw-dag.

De nieuwe munten kunnen eveneens een belangrijke verjaardag herdenken ofwel uitgegeven worden de dag van deze verjaardag, b.v. de honderdste verjaardag van een belangrijke ontdekking met betrekking op de voeding en de landbouw (of deze van de geboorte- of het afsterven van zijn bewerker); de honderdste verjaardag van een onderneming van landbouwkolonialisatie of van een overwinning behaald op een grote hongersnood; of de verjaardag van de verkrijging van belangrijke rechten door de landbouwbevolking, zoals in het geval van de herdenkingsmunt van de gaucho, die in 1961 in Uruguay werd geslagen. Bij ieder soortelijk geval, onderlijnt men het internationaal karakter van deze uitgiffen door een gepast inschrift.

Het schijnt, volgens de onderhandelingen die we de laatste twaalf maanden voerden dat minstens, voor een der hierboven vermelde redenen, de overgrote meerderheid der regeringen het inzicht hebben vanaf nu tot einde 1970 nieuwe stukken te laten slaan.

Zodoende wenst de FAO, dat in de eerste plaats de regeringen zouden rekening houden met deze kentering, en de mogelijkheid willen overwegen om op deze munten het meest dringende probleem van onze tijd te belichten: zowel om de publieke opinie in eigen land in te lichten als om hun instemming te betuigen met het internationaal gevecht tegen honger en onderontwikkeling.

Aanmaalkosten

In tegenstelling met de gangbare munten, waar de kostprijs van het metaal doorgaans gering is, is bij herdenkingsmunten het uiterlijk van doorslaggevend belang en deze zijn daarom vaak uit zilver

vervaardigd. De regeringen zouden het slaan van stukken uit zuiver nikkel kunnen overwegen of zelfs op een verzilverd plaatje (legering van 80% zilver opgelegd op een schijfje bestaande uit een legering met 20% zilver). Dit zou stukken geven van een goed uitzicht met een belangrijk aanmuntingsprodukt.

Bij wijze van algemene aanduiding, geven wij hiernavolgend de gemiddelde eenheidsaanmaakkprijs voor reeksen van 1 miljoen stuks en rekening houdend met het verwerkte metaal:

Maat van het stuk Ø in mm.	gewicht in gram	Eenheids- aanmaakkprijs (in amerikaanse centen)		
		zuiver nikkel	cupro-nikkel	verchr. staal
22	5,0	2,4	2,1	1,0
24	6,25	3,0	3,0	1,3
26	7,50	3,5	3,0	1,5
28	9,0	4,0	3,4	1,7
29	10,	4,4	3,8	1,9
32	12,5	5,6	4,8	2,5
34	17,5	8,5	7,4	3,4
37	24,	13,0	11,3	4,5

Verkoop van FAO-muntenalbums

Voor het eerst in de geschiedenis van de munten hebben talrijke regeringen in 1968 een gemeenschappelijke actie ondernomen met het oog de aandacht te vestigen, bij middel van munten, op de dringende problemen van de wereldvoeding, hierbij de nadruk leggend op de landbouwontwikkeling en op de internationale samenwerking die vereist is om deze problemen op te lossen. Omwille van de aard dezer uitgiften, van uit numismatisch standpunt bekeken zonder voorgaande, zullen de verenigde naties voor de voeding en de landbouw, de nieuwe stukken laten monteren in speciale albums voor de verkoop aan een ruim publiek.

De albums zullen genummerd zijn van 1 tot 20.000 max en door een copyright beschermd zijn.

Ieder album zal van 9 tot 15 stuks kunnen bevatten en de verdeling zal per blad geschieden, zodra dit volledig is. Minstens een blad zal ter verkoop aangeboden worden in 1968 en het is zeer waarschijnlijk dat het er twee zullen zijn. Het eerste blad zal verdeeld worden, ofwel op 16 oktober (verjaardag van de FAO) ofwel kort volgend op deze datum, die als eerste vooropgesteld was door meerdere regeringen die aan de uitgifte dezer stukken. Alzo zal dit blad tijdig verschijnen om als kerst- of nieuwjaarsgeschenk te kunnen worden aangeboden. De kostprijs van het albumblad, met inbegrip van de stukken, zal ongeveer het dubbele bedragen van de betaalwaarde dezer stukken. Dit zal de aanmaakkosten van de albums, de verzending van en naar Rome, de verzekering en de verkooporga-

nisatie volledig dekken. De prijs van de omslag samen met de twee eerste bladen zal ongeveer 25 dollar bedragen.

Hierbijgevoegd een model dat een idee geeft hoe het eerste blad er zal uitzien.

Dit blaadje toont stukken van Burundi, Libanon, Vietnam, de Maltezer Orde en het Vaticaan.

Volgende landen komen voor bij deze die reeds in principe beslist hebben munten uit te geven:

Afghanistan	Indië	Jordanië	Pakistan	Soudan
Ceylon	Irak	Nepal	Philippijnen	Syrië
Cyprus	Italië	Uganda	Rwanda	Turkijë

Wat nu de bestellingen betreft, hierbij vindt men een in te vullen bestelbon die te verzenden is aan de FAO. Deze zal van de aanvragers een aanvangsstorting van 25 dollar vragen. Dit aanbod is gericht aan allen die de betaling in USA dollar of in andere converteerbare deviezen kunnen doen. De muntenhandelaars zullen voorrang genieten en het is wel mogelijk dat erin zekere landen numismatische agenten zullen aangeduid worden. Voor de personen die hun bestelling rechtstreeks bij de FAO zouden plaatsen, is geen enkele prijsaanpassing voorzien. Dientengevolge, kunnen bijzondere schikkingen getroffen worden om de nieuwe korrespondenten van de FAO toe te laten in de geldkantoren en de ministeries van de ontwikkelingslanden die de betaling slechts kunnen uitvoeren in niet converteerbare deviezen, deze albums te bekomen. Principieel, zal in ieder album een plaats voorbehouden worden voor alle munten die zullen uitgegeven worden in het kader van het FAO programma, maar het is niet bepaald zeker dat de FAO zelf rechtstreeks al deze uitgegeven munten zal kunnen verkopen, vooral wegens het feit dat bepaalde regeringen zich in de mogelijkheid kunnen bevinden, wegens hun nationale wetgeving, de munten aan de FAO te kunnen leveren. Wanneer een bepaald muntstuk niet in het album zal voor komen, zal de prijs van het album in evenredigheid met de waarde van het betrokken stuk verminderd worden. Wat er ook van zij, de FAO zal met de albums, ook volledige details leveren aangaande iedere munt, in de mate dat deze details beschikbaar zijn, vooral wat hun slagaantal betreft. Munten met een zekere spekulatieve inslag zullen niet in de albums opgenomen worden, zoals dit trouwens ook gebeurde met de postzegelalbums die in 1963 door de FAO voorbereid werden. De goudstukken die zouden uitgegeven worden zullen samen op eenzelfde blad prijken en de verkoopprijs hiervan zal willekeurig zijn.

Ter intentie van de personen die zich interesseren aan numismatische verzamelingen, kan er niet voldoende de nadruk gelegd worden op het feit dat de traditie die aan de basis ligt van het FAO-plan, in feite twee perspectieven opent. Enerzijds voegen deze uitgiften

zich bij de lange reeks munten met de landbouw als onderwerp en de primitieve munten gewijd aan de voeding, waarvan de oorsprong ons terug voert naar het antieke Griekenland van vóór 2500 jaar. Anderzijds is het meer dan waarschijnlijk dat in de toekomst de door de FAO geïnspireerde munten zullen heruitgegeven worden voorzien van nieuwe datums en dat andere uitgiffen van munten zullen plaats grijpen op internationale of regionale rang. Evenwel zullen de door de FAO geïnspireerde munten de eerste uitgiffen uitmaken met een internationaal karakter en zullen van zelve bijdragen tot de oplossing van het belangrijkste probleem van onze tijd dat erin bestaat voedsel en werk te verschaffen aan een steeds groeiende wereldbevolking. Een ander feit, ook niet van belang gespeend, is dat de muntenverzamelaars zelve zullen deel nemen aan dit numismatische FAO-plan. Inderdaad, wanneer de internationale albums goed onthaald worden bij het publiek, dan zullen talrijke regeringen, die tot op heden onverschillig waren ten overstaan van dit geheel nieuwe plan, kunnen besluiten hun munten te benutten om de ontwikkeling van de voeding in de wereld te bevorderen.

NOTULEN VAN DE ALGEMENE VERGADERING GEHOUDEN TE LEUVEN OP 22 SEPT. 1968

De zitting wordt geopend te 10 h. 45 door Mr Paul De Baeck, voorzitter van het genootschap, in aanwezigheid van de heren Alaerts, Ausselet, Colaert, De Mey, Herssens, le Maire, Magain, Martiny, Moors, Nuyttens en Taelman alsmede van 80 leden, behorende tot de verschillende afdelingen.

1. Bij het openen der zitting verzoekt de voorzitter de Vergadering een openblik ingetogenheid, ter nagedachtenis van de leden die ons ontvielen tijdens het voorbije dienstjaar :

de heren Duyeux uit Charleroi

Willoque uit Antwerpen

en de individuele leden

Baillon, Boeykens en Loqueneux.

Vervolgens bedankt de voorzitter de afdeling Leuven voor haar onthaal en de organisatie van deze dag en feliciteert de leden van Leuven die ijverig aan de tentoonstelling medegewerkt hebben.

2. De voorzitter vervolgt met de lezing van het activiteitenverslag van de raad, hiervan onthouden we vooral de beslissing tot de uitgifte van eentallige maandbladen.

3. Door de schatbewaarder, M^r le Maire wordt lezing gegeven van een gedeeltelijk verslag aangaande het boekjaar 1967 en anderzijds over de toestand van het jaar 1968. Het ledenaantal bedraagt 814,

wat een vermeerdering daar stelt van 149 leden, er rekening mede houdend dat 53 leden ontslagnemend of overleden waren. Het aantal beschermleden is opgelopen van 28 in 1966, over 44 in 1967 naar 56 in 1968.

Wegens de gezonde financiële staat is het voorlopig nog niet nodig de bijdrage te verhogen, niettegenstaande de aanzienlijke onkosten die de ontdebbling van ons tweetalig tijdschrift met zich bracht.

4. Mr Magain geeft daarna een kort overzicht van de werking der bibliotheek. In 1967 werden er 57 aanvragen ingewilligd tegenover 34 in 1968. Na beraadslaging wordt tot de aankoop besloten van het werk over de Brabantse munten van De Wit, met de opbrengst van de veiling die gedurende de namiddag zal gehouden worden.

5. Nadien wordt er overgegaan tot de verkiezing van een nieuw raadslid dat enerzijds zal belast worden met de redactie van het nederlandstalig maandblad en anderzijds de betrekking zal verzorgen met onze nederlandse aangeslotenen.

Op voorstel van de voorzitter, wordt de heer Moors met eenstemmigheid verkozen.

6. *Verscheidene.*

- a. De voorzitter kondigt aan dat de stad Bergen in principie belast zal worden met de organisatie van de algemene vergadering voor het jaar 1969.
- b. Op voorstel van Mr Mestdagh zal het bestuur van de Munt te Brussel erom verzocht worden haar muntwerkplaats te mogen bezichtigen en dit nog voor het einde van 1969.
- c. Mr Taelman herinnert er aan dat er voorzien werd dat het maandblad eenmaal jaarlijks datum en plaats van bijeenkomst der verscheidene afdelingen zou vermelden.
- d. Mr Marechal kondigt de oprichting aan van een afdeling te Eupen, die onverwijld om aansluiting bij het genootschap zal verzoeken.
- e. Mr Ausselet deelt mede dat de gemeente La Louvière zal overgaan tot het laten slaan van een medaille ter herdenking van de 100ste verjaardag van zelfstandige gemeente.
- f. De voorzitter brengt de vergadering ter kennis dat hij bij het betrokken ministerie stappen ondernomen heeft met het oog op een subsidie-vergunning voor de vereniging.

Mr Ausselet bedankt de voorzitter voor het gezag en het dynamisme waarmee hij de vereniging leidt en overhandigt hem, onder de toejuichingen van de ganse vergadering, de vergulde zilveren medaille die hem en de algemene vergadering van 1968 herdenkt.

Mr Alaerts, voorzitter van de Leuvense afdeling, bedankt alle leden die de verplaatsing naar Leuven hebben ondernomen.

De zitting wordt geheven te 11 h. 15.

Vertaald

P. LE MAIRE.

DE MUNT VAN PARIJS

(Vervolg)

en wanneer de gesloten werkhuizen op het einde van de regerings-termijn terug aan het werk gingen, dan was dit te wijten aan de « hervormingen » die een onverhoeds werk mede brachten: als bijkomend werk moest al het gemunte geld terug gesmolten of herslagen worden. In 1789 bleven er 17 werkhuizen overeind en in die tijd, geleek een muntatelier aan een kleine fabriek. Het munt-huis van Parijs dat ongetwijfeld het belangrijkste van allen was had een zestigtal munters en bankwerkers in dienst. In het begin der xixe eeuw waren er terug een twaalfstal werkhuizen in bedrijf waarin niet begrepen de ateliers van Genua, Genève, Turyn, Rome en Utrecht, ofschoon dit ook franse werkhuizen waren. Het verminderen tot 7 werkhuizen in 1827, tot nog slechts 3 in 1857 (Parijs, Straatsburg en Bordeaux) en tenslotte nog alleen dit van Parijs in 1879, onderstreepte het belang van de uitvinding en de verbeteringen aan de puntenkoersen die met stoom aangedreven werden.

Slechts nog één enkel muntatelier, fabricerend onder eigen beheer, dat was het resultaat van de besparing en de hervorming van 1879 dat werd bereikt door de toepassing der nieuwe technieken. In het bestuur van de Munt werden sedertdien de volmachten van de oude commissie gekoppeld aan de bevoegdheden van de werkhuisleider, met dit voorbehoud nochtans dat een der rechten van het oude hof, n.l. het beoordelen van de fabriektiemonsters, zou overgedragen worden op een commissie die met de controle van de muntomloop belast was.

De nieuwe oprichting van bijkomende muntateliers kwam niet tegemoet aan de geest van deze hervorming. De munthuizen van Castelsarcasin en Beaumont-le-Roger die geopend werden tijdens de beide laatste oorlogen en waarvan laatstgenoemd atelier heden nog werkt, hebben geen eigen persoonlijkheid. Zij gelijken lang niet meer op de muntwerkplaatsen van eertijds. Het is dank zij een zekere behaagzucht dat zij met onderscheidingsbrieven werden begiftigd.

Deze munt van Parijs die samen met het werkhuis van Beaumont-le-Roger alle muntspieglén voor geheel Frankrijk alsmede voor alle gebieden van de franse Unie aanmaakt, beschikt over een 40 tal persen die nagenoeg 40 miljoen stuks per dag slagen. Zij is eveneens uitgerust voor het vervaardigen van de muntplaatjes: ovens voor het smelten van de legeringen, walsen voor het pletten van de metaalbanden op de gewenste dikte en uitkapmachines. Het zou slechts een gewone metaalverwerkende nijverheid zijn, waren er niet de wettelijke voorschriften die een uiterste nauwkeurigheid vereisen.

In de mate waarop op haar nog beroep wordt gedaan om munten uit kostbare metalen te slaan (zij ontvangt nog bestellingen van vele vreemde landen waarvan ze de vaste leverancier was tot het

einde der xix^e eeuw) vervaardigt zij zelf de gouden en zilveren muntplaatjes. Maar het moderne aanmunten gebeurt vooral uit legeringen van gewone metalen waarvan de munt, wegens plaatsgebrek, niet de gehele behoefte aan muntplaatjes kan vervaardigen. Zij koopt het ontbrekende in de private industrie. Haar beproevingslabo is voortreffelijk uitgerust om de kwaliteit van de geleverde muntplaatjes zorgvuldig te controleren. De munt- en medaille-administratie gaat voort stukken te slaan in het gebouw dat als Munt voor Parijs door Lodewijk XV werd opgericht op een bouwterrein dat in het geografische midden van Parijs was gelegen, op de Contikade, tegenover de aanlegsteiger van het eiland « ile de la Cité ». Tot in de xive eeuw was de Parijse munt ondergebracht in verscheidene delen van het « marais ». Vervolgens werd zij ingericht in het Louvrekwartier, nabij Saint-Germain-l'Auxerrois, waar zich heden de Munt-hofstraat bevindt, tegenover de « Pont-Neuf ». Reeds vanaf het begin der xviie eeuw dacht men eraan haar een meer geschikte plaats te geven.

Toen het gebouw in puin stortte, werd een gedeelte van de inrichting naar het Louvre overgebracht. Maar het is enkel onder Lodewijk XV dat de verhuiskwestie grondig in overweging werd genomen: er was sprake van de Lodewijk XV plaats (de huidige « place de la Concorde »), men vond dat deze plaats zich te ver uit het stadsmidden bevond. Uiteindelijk viel men op de ideale plaats. Het grote herenhuis Conti, met kleinere woningen ernaast was door de stad Parijs, die er haar meubelbewaarpplaats van gemaakt had, aangekocht. De koning nam het besluit het herenhuis, alsmede de omringende huizen, terug aan te kopen om een vaste plaats aan de Munt te bezorgen. De afbraakwerken begonnen in 1768 (men bewaarde de kleine herenwoning Conti, waarvan het vruchtgebruik aan François de Laverdy, belastingscontroleur, toegezegd was en welke er tot aan de revolutie wonen bleef).

De eerste steen werd gelegd in 1771, door de abt Terray. Er werd een herinneringsmedaille geslagen op datum van 1770. De werken werden beëindigd in 1775, jaar waarin de munters zich in de nieuwe gebouwen installeerden.

Er werd een vergelijkende prijskamp gehouden voor het ontwerp van een nieuw Munthuis. Bekende kunstenaars namen er deel aan, maar het was een nobele onbekende, de 35-jarige Jacques-Denis Antoine die het pleit won. Het gebouw dat hij schiep is een voorbeeld van harmonie en van evenwicht in zijn verhoudingen.

* * * * *

De afdeling LUIK organiseert een muntenbeurs op
ZONDAG 16 MAART van 10 tot 15 uur.

Café de Paris, Place de la République Française 31 Liège

HET HOEKJE VAN DE VERZAMELAAR

De Heer WAERZEGGERS K., Wackerzeelsebaan, 44, WILSELE, is in het bezit van een oord van Anna van den Marc (abdis van Thorn) gedateerd 1614.

Nu is er op de zijde met de datum een opdruk gebeurd van het type van de twee centiem van Leopold I (Braemt).

Er zijn wel stukken van een cent bekend (Willem I) waarop tijdens de Belgische revolutie een versierde « L » (type Braemt) werd aangebracht. Toch is er een wezenlijk verschil tussen die stukken en datgene dat in mijn bezit is. Immers bij voornoemde stukken is de opdruk steeds verheven. Bij dit stuk echter incuus. Tevens is het gehele omschrift van het twee centimestuk in spiegelschrift en eveneens incuus aanwezig. We zouden dus kunnen veronderstellen dat het om een of andere proef gaat. Toch zijn er dan nog onopgehelderde vragen. Waarom zou men er een (onregelmatig) stuk van de 17^e eeuw voor gebruiken? En waarom in spiegelschrift? Daar de datum van de opdruk onleesbaar is weten we niet wanneer deze heeft plaatsgehad.

Hierbij verzoekt hij de leden die reeds van deze stukken gehoord mochten hebben hem hierover in te willen lichten. Het ware gewensst de inlichtingen via het bulletin te laten verschijnen.

Mancolijsten

Verzamelaars van munten per atelier op datum en gebeurlijke varianten beschikken veelal over materiaal welke zij, met veel genoegen zouden willen ruilen voor de hen ontbrekende gelijkwaardige munten.

Voor vele munten worden dan ook regelmatig catalogi (Morin, De Mey, Yeoman, Schlumberger, Seaby, Dietzel e. a. alsook prijslijsten door munthandelaars gepubliceerd welke voor munten in zeer goede staat als basis van vergelijking of ruil kunnen aangewend worden.

Zouden dan niet vele verzamelaars benevens de huidige mogelijkheden die hun via de vergaderingen der plaatselijke afdelingen en diverse ingerichte Grote Ruilbeurzen, door de mogelijkheid van hun mancolijsten rechtstreeks en/of via het centraal secretariaat aan hun collega's beschikbaar te stellen, de kansen en de gelegenheid bekomen in voordelige voorwaarden hun verzameling te vervolledigen.

Gaarne ontvingen wij dan ook desbetreffend suggesties en mancolijsten ter beschikking.

E. L.